

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijtenendijk, Dr K. Dijk, Dr V. Hepp en Dr B. Wielenga

Medewerks(ter): Dr H. A. van Andel, Solo, J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; W. E. Engelkes, Amsterdam; Prof. Dr P. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hockstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amstardam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Mev. H. S. S. Kuyper, Bloemendaal; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr F. C. Meijlaar, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Gorinchem; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; C. Tazelaar, Amsterdam; Dr J. Tija, Meppel; Dr H. W. van der Vaart Smit, 's-Graveland; Dr D. H. Th. Vollenhove, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Dr V. HEPP, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenz. en Ned.-Indië f 7.50 (voor Amerika \$ 3) p. jaar.
Advertentieën: 35 ct. p. regel, Familieberichten 25 ct. p. regel.

INHOUD: Kennis der Ziele-diepte. — Uit de Schrift: Der jongeren vreugd (Pred. 11:9). — Kerkelijk Leven: Predikanten-tractanten; De Vrij hand I. — Uit het Politieke en Sociale Leven: Economie naar Chr. beginselen II. — Zending en Evangelisatie: Kerkelijke Zending; — Literatuur en Kunst: Christendom en Kunst VII. — Uit de Buitenlandse Keuken: Dr James F. Zwemer I. — Kuyper-Bibliografie VI. — Persoonlijk. — Vragenbus. — Boekbespreking. — Kerken-uren.

KENNIS DER ZIELE-DIEPTE.

Met een schrijnende onzandoenlijkheid glijdt ons leven van dag tot dag voort, wel vol van bloeke genoegens en drukende verdrietelikheden, zwakke verlangens en onmachtige gevoelens. Daarbuiten in de groote wereld wordt geleden en gestreden in stoffelijken en geestelijken nood als wellicht nooit tevoren. Alles gist en kookt, allen werken bewust of onbewust aan een nieuwen tijd, maar in deze lage landen gaat men onverstoorde verder te nemen en te geven met mate, te denken en te werken zooveel als hoog noodig is om een stabiel evenwicht te bewaren, een rust zonder beweging, zonder leven. Laten wij ons er toch van bewust zijn, dat de wereld in hare ontredender uitziende naar nieuwe leidsteden, naar nieuwe idealen. Laten wij toch ernst maken met de universele taak, die God ons heeft opgelegd. Laten wij toch onze krachten niet uitspotten in het afbreken van anderen, in het wieden alleen van onze tuintjes, maar laten we in ernstigen arbeid bouwen aan het nieuwe geestelijke tehuis voor onze medemenschen, laten we het goede zaaien en voedsel geven.

Deze taak begint niet met iets uitwendigs, niet met een ombouw of nieuwbouw, niet met een organisatie, een methode of een theorie.

Willen wij allen samen arbeiden om onzen tijd gelukkiger en lichter te maken, dat wil zeggen dichterbij God te brengen, dan is daarvoor noodig een bewustwording van ons eigen innerlijk leven, zooals het onder Gods leiding in onze ziel beweegt en groeit.

Een machtige roepstem gaat er door de wereld, vol van verlangen iets te mogen weten en te doorvoelen van wat in de geheimzinnige diepten der ziel zich afspeelt. Waarom is het onze heilige plicht om aan dit verlangen te voldoen? Laten we toch niet ziende blind zijn. Gods Woord, de weg tot het leven, wordt niet meer verstaan. En niet alleen uit een bewust onwil. Ieder kent toch wel menschen, die met ernst begonnen zijn te luisteren en niet kunnen verstaan, niet kunnen gelooven.

Dit zijn vaak menschen met een eng geweten, van nauwgezette eerlijkheid. Zij willen niet toestemmen zonder vast verzekerd te zijn. Zij leven vaak moeilijk voor zichzelf, met een onbevredigd verlangen naar geestelijke verlossing, vol van vragen zonder antwoorden, vol gevoelens zonder een bewuste centrale bron. Er zijn er onder geleerden en boeren, onder jonge arbeiders en studenten, onder fröules en naaisters, onder huisvrouwen en dienstheden.

„Die scapen dwasen (zijn verdwaasd) ende doelen, ende si (de herders) en zoeken se niet". „Al verleidt se die duivel ende die werelt in den grond der hellen, si en wisten hem die wech der waarheit niet" schreef Jan van Ruysbroek voor vijf eeuwen en het antwoord op deze klacht was de „Navolging van Christus" door Thomas à Kempis. Duizenden en duizenden zijn door dit boekje de geheimen van het zieleleven ontsluitend en hebben daardoor Gods Woord leeren verstaan en gelooven.

En thans. Niet alleen de Bijbel, maar ook een geschrift als dat van Thomas heeft geen werkelijkheidskarakter meer voor de meeste menschen. Men gelooft niet, omdat men niet ziet, dat het werkelijk zoo is.

Wat kunnen wij in gehoorzaamheid aan de opzoekende liefde van Christus voor deze menschen

doen? Hoe kan in hun ziel het evangelie in zijn overweldigende heerlijkheid verstaan worden?

Welke taal geeft toegang tot hun hart?

Hier toe is een voorbereidende arbeid noodig, die groote tact en zorgvuldige studie noodig maakt. Eerst moeten we weten wat wij met iemand gemeenschappelijk bezitten. En van daar uit volgen we dan stap voor stap den voortgang en de uitbreiding van ons eigen geestelijk leven, niet alleen van ons denken, maar ook van ons gevoelen en willen en trachten den ander te toonen met de helderheid die al wat werkelijk is bezit, de geestelijke processen in hun samenhang.

Het geloof kunnen wij niemand geven, maar wel hem toonen, wat het religieuze leven voor een reëel levend deel van ons geestelijk bestaan is en hoe het rust en ontspringt en zich voedt uit den objectieven grondslag van het getuigenis Gods.

En waar de zielkunde tot nu toe zich slechts bezig hield met de wetmatigheid van de eenvoudige zielsprocessen, daar is thans een machtige drang bij velen naar een onschrijven en verstaan in zijn veelvormige samengesteldheid van het hoogere geestelijke leven.

Daartoe moet men dieper afdalen in eigen geestelijke processen, want het hoogere ligt niet aan de oppervlakte.

Op een bepaalde richting in deze diepte-psychologie (zielkunde) als geestelijke strooming van groote beteekenis, wil ik hier de aandacht vestigen.

Ik bedoel daarmede niet het streven van hen, die meenen, dat men uitgaande van de innerlijk doorleefde gevoelens tot geloof kan komen en als zou de Heilige Schrift slechts bevestigen, wat men innerlijk ervaart. Deze naïeve opvatting moge hier te lande nog vrij veel aanhang vinden, zij is vreemd aan de diepte-psychologie als wetenschappelijke strooming en met name aan deze wetenschap in zoverre ook zij bij het licht van Gods Woord naar een verklaring der feiten zoekt.

Ook wil ik hier niet opnieuw de aandacht vestigen op het werk van die psychologen, waarover Ravinck in zijn „Zielkunde der religie" schreef. Immers bij al het goede, dat in de godsdienstpsychologie viel te waardeeren, stoorde de neiging tot sociologische, statistische en historische beschouwingen toch vaak in hooge mate de ontvouwing van den geheimzinnigen samenhang der eenvoudigste en algemeenste zielsprocessen. En dit is het juist, wat ieder gevoelig en ernstig denkend mensch met heftige ontroering aangrijpt, wanneer daar onbloeit wordt, wat diep verscholen in eigen ziel sluimerde en toch werkte, vaak zelfs beslissend was voor den inhoud en verandering der bewuste processen.

De feiten van het geestelijke leven kunnen volgens zeer uiteenlopende principes in hun samenhang worden verklaard. Men kan, uitgaande van het dogma eener streng deterministische natuurverklaring trachten, alles in ons zieleleven als een onverbreekbaren keten van oorzaken en gevolgen te zien. Zij die dit willen, met name de bekende Freud en zijn school, komen er toe de geestelijke invloeden van onze jeugd af als de bepalende factoren te zien van ons doen en denken, van ons gevoelen en willen, van ons waken en droomen. Een echt „willen", een invloed van God op ons hart, kan door hen niet worden aanvaard. En wie getuigen zou van ervaring van zande. Gods genade in Christus en van verzoening, die zou bij deze diepte-psychologen een „verklaring" van deze verschijnselen vernemen, berustend op aangeboren en ervaren elementaire processen.

Slechts in zoverre men van Gods Woord uitgaat, zal men deze „ervaringen" kunnen doorleven en in hun waar karakter kunnen herkennen en slechts in zoverre als men overtuigd is, dat Gods Woord ons in de wetenschap en met name in de zielkunde tot ware kennis kan voeren, zal men overtuigd zijn, dat een zoo verworven visie op het wezen der zielsprocessen „werkelijk-waar" is, evidentie karakter bezit en dus menigeen die blind en doof

was voor de beginselen, waardoor deze kennis kan worden verworven, toch door een demonstratie van het zoo verkregen klare beeld van zijn eigen zieleleven kan opvoeren en opvoeden tot een geloof in Gods Woord.

De geestelijke strooming, „diepste psychologie bij het licht van Gods Woord" moet een der machtigste stroomingen in ons Christelijk wetenschap, polijk leven worden.

Zij is reeds zeer sterk. Niet doordat velen zich aan deze studie met ernst hebben gewijd, maar doordat de persoon, die zoover mij bekend hare voornaamste stuwkracht vormt, in zich een kennen en kunnen vertegenwoordigt, die tot geestdriftige navolging prikkelen moet.

Max Scheler, hoogleeraar in de filosofie te Keulen, behoort tot de Roomsche Katholieke Kerk. Wat dit beteekent, behoeft ik hier verder niet te betoogen. Maar ook afgezien hiervan, bevat het werk van Scheler, vooral zijn sociaal-ethische artikelen, menige uitspraak, waar wij ons op wetenschappelijke gronden niet mede kunnen vereenigen. Maar laat ons niet altijd en overal het onjuiste zoeken, maar ons verheugen in het goede en ware.

In de volgende artikelen heb ik telkens uit het werk van Scheler gequoteerd en de grondgedachten aan hem ontleend. Om echter het betoog niet telkens te onderbreken, moge hier dit worden vastgesteld.

F. J. J. B.

UIT DE SCHRIFT.

Der jongeren vreugd.

Verblijd u, o jongeling, in uw jeugd, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uwer harten, en in de aanschouwing uwer oogen. Prediker 11:9.

Jeugd en vreugd hooren naar Gods bestel bij elkaar.

Hij is het, Die aan iederen leeftijd zijn eigen karakter en levensuiting gaf, en de dagen der jongelingschap maakte tot een tijd van verblijden. En waarom juist deze dagen? Wel, omdat dan de lente des levens bloeit, en de jonge takken vol zijn van sneeuw witte bloesems, waarin de vrucht zich zet en de belofte schuilt van vollen zomerzegen. En... in dien tijd is er zooveel reden tot blijdschap. Dan kent, al zijn er natuurlijk uitzonderingen, het hart den bangen, zwaren levensstrijd nog niet. Dan somberen nog niet de breede schaduwen van teleurstelling en zorgen. Dan brandt en steekt nog niet de hitte van den vollen dag, en... dan is het al verwachting, wat in het jonge hart klopt. Het jeugdige leven draagt een schat van beloften in zich. Het omklemt den tooverstaf der hoop, die de toekomst blinken doet van licht. Het ideaal wenkt, en daar is een hand, die sterk is van kracht; daar is een voet, die levendig is van tred; daar is een stem, die helder is van klank; daar is een oog, dat tintelt van levenslust; daar is een gemoed, dat zich opent voor 's levens heerlijkheid, — en ja, wel waaien er stormen, die met de teere bloesems worstelen, maar het zijn nog geen herfststormen, die de takken ontfaderen, en... o blijde tijd van liefde en lach!

Is het dan wonder, dat de Prediker den jongeling toeroept: Verblijd u in uwe jeugd, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap? Vindt ge het dan vreemd, dat hij, die het voor ons allen een schoone zaak genoemd heeft te eten en te drinken en blijde te zijn, inzonderheid het jonge hart tot vreugde opwekt? Het zou onnatuurlijk zijn, wanneer de Schrift die verheuging verbod, en zij is waarlijk geen uiting van zonde, maar een rijke, onschatbare gave van God, waardoor Hij ons leven verheerlijkt en aan de jeugd zooveel aantrekkelijkheid en schoonheid geeft.

Maar, is nu alle vreugde goed, en elke lach recht voor God?